

Regeringens proposition

1982/83: 117

om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område;

beslutad den 24 mars 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

OVE RAINER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till en ny lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område. Enligt lagen, som grundas på en under hösten 1982 träffad konvention med Österrike, skall österrikiska civildomar som har vunnit laga kraft erkännas och verkställas i Sverige under vissa förutsättningar. Bl.a. krävs att den österrikiska domstolen haft behörighet på någon av i lagen angivna grunder. Familjerättsliga domar omfattas inte.

Lagen medger också att förlikningar träffade inför österrikiska domstolar verkställs i Sverige under samma förutsättningar som gäller för domar. För att en österrikisk dom eller förlikning skall få verkställas i Sverige fordras enligt lagen medgivande av Svea hovrätt.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

1 Förslag till

Lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

Häri genom föreskrivs följande.

Tillämpningsområdet

1 § Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande.

2 § Med dom förstås i denna lag en domstols dom eller beslut, som innebär ett slutligt avgörande av saken.

3 § Med dom jämställs beslut som en domstol meddelat i mål angående en privaträttslig fråga och som rör ersättning för motparts rättegångskostnad eller ersättning till vittne eller sakkunnig.

4 § Lagen tillämpas inte

1. på domar angående personrättsliga, familjerättsliga eller arvsrättsliga frågor,

2. på domar angående bildande eller upplösning av en juridisk person, dess stadgar eller behörigheten för dess organ,

3. på domar som meddelats i konkurs- eller ackordsförfaranden eller i förfaranden om betalningsinställelse eller domar som meddelats i anslutning till sådana förfaranden och som rör giltigheten av en gäldenärs rättshandlingar,

4. på domar angående ansvar för atomskador.

Erkännande

5 § En dom som har meddelats i Österrike skall, om annat inte följer av 6 §, erkännas i Sverige, om domstolen varit behörig enligt 7 eller 8 § och om domen har vunnit laga kraft enligt österrikisk lag.

6 § En österrikisk dom erkänns inte

1. om ett erkännande är oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen,

2. om en dom i samma sak och mellan samma parter har meddelats i Sverige,

3. om en dom i samma sak och mellan samma parter har meddelats i en annan främmande stat och domen på grund av en internationell överenskommelse skall erkännas i Sverige,

4. om en rättegång om samma sak och mellan samma parter är anhängig i Sverige och talan i den rättegången har väckts först, eller

5. om domen har meddelats mot en svarande som inte har ingått i svaromål och denne inte har delgivits stämningen enligt österrikisk lag eller, även om så skett, inte har fått kännedom om rättegången i tillräckligt god tid för att kunna svara i saken.

7 § Den österrikiska domstolen skall vid tillämpningen av denna lag anses behörig

1. om svaranden hade sitt hemvist i Österrike vid tiden för talans väckande,

2. om svaranden är en juridisk person eller ett sådant österrikiskt handelsbolag som inte är en juridisk person (*Handelsgesellschaft ohne Rechtspersönlichkeit*) och hade sitt säte i Österrike vid tiden för talans väckande,

3. om svaranden hade ett handels- eller industriföretag eller en filial i Österrike vid tiden för talans väckande och företaget eller filialen inte endast utgjorde en agentur samt tvisten hänförde sig till företagets eller filialens verksamhet,

4. om talan avsåg fast egendom i Österrike eller en sakrätt till sådan fast egendom,

5. om talan avsåg skyldighet utanför avtalsförhållanden att ersätta skada på person eller egendom och den skadegörande handlingen hade begåtts i Österrike medan den som orsakade skadan befann sig där, eller

6. om svaranden uttryckligen underkastat sig österrikisk domstols behörighet.

8 § En dom som har meddelats i Österrike med anledning av genkärsmål anses vid tillämpningen av denna lag meddelad av behörig domstol, om den österrikiska domstolen var behörig enligt 7 § i fråga om huvudkärålet.

9 § Oavsett 7 och 8 §§ skall den österrikiska domstolen anses obehörig,

1. om enligt svensk rätt svenska eller ett tredje lands domstolar med hänsyn till sakens beskaffenhet är uteslutande behöriga att pröva saken, eller

2. om svaranden visserligen uttryckligen har underkastat sig den österrikiska domstolens behörighet men domstols behörighet enligt svensk rätt med hänsyn till sakens beskaffenhet inte får grundas på en parts medgivande.

10 § En svensk domstol är vid prövningen av frågan om en österrikisk domstol har varit behörig enligt denna lag bunden av sistnämnda domstols konstateranden av de faktiska förhållanden på vilka den har grundat sin behörighet.

Avvisande av talan

11 § Väcks vid en svensk domstol talan angående en sak, som redan är föremål för rättegång mellan samma parter vid en österrikisk domstol, och kan rättegången vid den österrikiska domstolen leda till en dom som enligt denna lag skall erkännas här, skall domstolen avvisa talan.

Verkställighet

12 § En österrikisk dom, som skall erkännas i Sverige och som får verkställas i Österrike, skall på ansökan verkställas här.

13 § Ansökan om verkställighet görs hos Svea hovrätt.

14 § Vid ansökan om verkställighet skall fogas domen i original eller av behörig myndighet bestyrkt avskrift och bevis om att domen har vunnit laga kraft och får verkställas i Österrike.

Hovrätten får förelägga sökanden att inkomma med de ytterligare handlingar som behövs för hovrättens prövning av ansökningen.

De handlingar som skall fogas till ansökningen skall vara avfattade på svenska eller åtföljas av en översättning till svenska. Riktigheten av översättningen skall vara bestyrkt av en person som är behörig att i Sverige eller Österrike bestyrka en sådan översättning. Hovrätten får medge undantag från kravet på översättning.

15 § Ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig över ansökningen.

16 § Bifaller hovrätten ansökningen, verkställs domen på samma sätt som en svensk domstols lagakraftåtgående dom, om inte högsta domstolen efter besvär över hovrättens beslut förordnar annat. Föreskrift om tvångsmedel i den österrikiska domen skall inte tillämpas.

Förlikningar

17 § En förlikning som har träffats inför en österrikisk domstol i en sådan privaträttslig fråga som omfattas av denna lag skall på ansökan verkställas här, om

1. förlikningen får verkställas i Österrike och
 2. det inte föreligger sådana omständigheter som avses i 6 § 1, 2 eller 3.
- För verkställigheten gäller 12-16 §§ i tillämpliga delar.

Säkerhetsåtgärder

18 § Har säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken beviljats, skall vid tillämpning av 7 § i samma kapitel med talans väckande vid svensk domstol jämnas talans väckande vid österrikisk domstol, om den österrikiska rättegången kan leda till en dom som enligt denna lag kan verkställas här. Det förhållandet att sådan rättegång redan pågår eller att saken har avgjorts genom dom, som ännu inte har vunnit laga kraft, hindrar inte att säkerhetsåtgärd beviljas.

Beslut om säkerhetsåtgärd förfaller en månad efter det att domen i den österrikiska rättegången har vunnit laga kraft, om inte verkställighet av domen har sökts här dessförinnan. Har ansökan om verkställighet gjorts inom denna tid, skall beslutet gälla till dess ansökningen prövas, om inte hovrätten förordnar annat. Föreligger inte något förordnande om säkerhetsåtgärd när ansökan görs, får hovrätten på yrkande besluta om sådan åtgärd i avvaktan på prövningen av ansökningen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Lagen tillämpas inte på domar som har meddelats och förlikningar som har träffats före den dagen.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808)

Härigenom föreskrivs att 35 § lagsökningslagen (1946: 808) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §¹

Ansökan om återvinning skall göras skriftligen, i lagsökningsmål inom en månad från den dag då utslaget delgavs gäldenären och i mål om betalningsföreläggande inom samma tid från det utmätning ägde rum eller utan föregången utmätning betalning skedde med förbehåll om rätt för gäldenären att söka återvinning.

Om återvinningstalan äge i övrigt vad i rättegångsbalken är stadgat om återvinning i tvistemål motsvarande tillämpning; rättens utslag i lagsökningsmålet eller rättens bevis att utmätning må äga rum skall därvid anses som tredskodom.

Skall mål på grund av ansökan om återvinning upptagas till fortsatt handläggning, gälle vad i 33 § är stadgat.

Vid tillämpning av första stycket jämföras med utmätning i Sverige motsvarande åtgärd i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Vid tillämpning av första stycket jämföras med utmätning i Sverige motsvarande åtgärd i Danmark, Finland, Island, Norge eller Österrike.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 1977: 598 (jfr 1977: 1003).

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-02-17

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Andersson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl. R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Rainer

Lagrådsremiss med förslag till lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

1 Inledning

Mellan Sverige och Österrike inleddes år 1981 förhandlingar om en konvention i fråga om erkännande och verkställighet av civildomar mellan de bägge länderna. Förhandlingarna inleddes i Stockholm i augusti 1981 och avslutades i Wien i juni 1982. Mellan de båda förhandlingstillfällena inhämtade justitiedepartementet från Sveriges Exportråd, Sveriges Industriförbund och Sveriges Grossistförbund synpunkter på ett preliminärt utkast till konvention.

Delegationerna – den svenska bestående av företrädare för justitie- och utrikesdepartementen och den österrikiska av företrädare för Bundesministerium für Justiz – uppnådde vid förhandlingarna i Wien enighet om en konvention om erkännande och verkställighet av civildomar.

Konventionen undertecknades av båda parter den 16 september 1982. Den bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

2 Gällande ordning m.m. i fråga om erkännande och verkställighet av utländska civildomar

Frågan om vilken verkan som i Sverige bör tillerkännas en i ett främmande land meddelad civildom är endast i begränsad utsträckning reglerad i vår lagstiftning. Någon allmän bestämmelse om erkännande och verkställighet av utländska civildomar finns inte. Sedan länge har man i rättspraxis och i litteraturen haft den inställningen att en utländsk civildom i princip inte utan lagstöd kan erkännas eller verkställas i Sverige. Lagstiftning på

området förutsätter som regel att en konvention föreligger. På bl.a. det familjerättsliga området finns emellertid exempel på lagar som inte utgår från någon konventionsreglering, t.ex. i fråga om erkännande av vissa utländska avgöranden om äktenskapsskillnad eller adoption.

Med Schweiz har vi sedan år 1936 ett avtal om erkännande och verkställighet av civildomar. Denna konvention ligger till grund för bestämmelserna i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz (den schweiziska lagen). Vidare erkänns och verkställs nordiska civildomar i enlighet med lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område (den nordiska lagen) som bygger på en s.k. ramkonvention och i samband därmed träffad överenskommelse om ensartad lagstiftning i de nordiska staterna.

Angivna båda lagar gäller erkännande och verkställighet av civildomar i allmänhet. I övrigt – dvs. inom vissa speciella rättsområden – finns ett flertal lagar om erkännande och verkställighet av domar. Dessa lagar bygger i allmänhet på konventioner. Särskilt omfattande är regleringen inom familjerätten och successionsrätten. Andra rättsområden på vilka det finns författningar om erkännande och/eller verkställighet av domar rör atomansvarighet, oljeskador, internationell godsbefordran och patent m.m.

Att en utländsk dom i brist på lagstöd inte erkänns eller verkställs i Sverige innebär inte att den saknar verkan här. Utländska domar torde sålunda tillerkännas bevisverkan i en svensk rättegång, t.ex. i fråga om innebörden av utländsk rätt. Vidare intar sådana domar som har meddelats av en domstol vars behörighet grundas på ett avtal mellan parterna om att domstolen skulle vara exklusivt behörig (exklusiv prorogation) en särställning. Det anses nämligen att sådana domar utan någon ny materiell prövning kan läggas till grund för en svensk dom i samma sak (NJA 1973 s. 628).

På senare tid har röster höjts för att utländska domar borde erkännas i viss utsträckning även utan lagstöd. Härvid har bl.a. nämnts sådana fall där svensk domsrätt saknas, t.ex. i vissa frågor rörande i utlandet belägen fast egendom. Det har också hävdats att familjerättsliga statusdomar borde erkännas även utan lagstöd. I ett par rättsfall (NJA 1974 s. 324 och 629) har emellertid principen att erkännande förutsätter lagstöd upprätthållits även beträffande sådana domar.

Önskemål om att få till stånd en internationell reglering om erkännande och verkställighet av utländska förmögenhetsrättsliga domar har föranlett ett omfattande arbete inom olika internationella organ. Ett resultat av sådana ansträngningar utgör det av Haagkonferensen för internationell privaträtt utarbetade förslaget till en internationell konvention rörande erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område (1971 års Haagkonvention). Konventionen har ratificerats endast av ett par länder. Denna konvention grundlägger inte någon direkt skyldighet att

erkänna domar från annan stat. Härför krävs att en ratificerande stat sluter en kompletterande överenskommelse med annan stat som också har ratificerat konventionen (art. 21). En sådan överenskommelse får inte vara oförenlig med konventionens regelsystem. Undantag kan dock komma i fråga på ett antal särskilt angivna punkter (art. 23). Vidare medger Haagkonventionen att anslutna stater under vissa förutsättningar sluter helt fristående konventioner på området (art. 25).

Till Haagkonventionen hör ett särskilt tilläggsprotokoll som har till syfte att bereda en konventionsstat skydd mot att regler om s.k. exorbitanta (otillbörliga) fora tas in i avtal mellan två andra konventionsstater. Som exempel på exorbitanta forumregler brukar anges regler enligt vilka behörighet för ett lands domstolar föreligger redan på den grund att käranden är medborgare i landet eller att svaranden har egendom där.

Mellan de sex ursprungliga medlemsstaterna i EG slöts 1968 en konvention angående domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område. Denna trädde i kraft den 1 februari 1973. Konventionen kompletteras av ett protokoll angående EG-domstolens behörighet att tolka konventionen. Protokollet trädde i kraft den 1 september 1973. Sedan Danmark, Irland och Storbritannien tagits upp som nya medlemmar i EG har en särskild tillträdeskonvention slutits år 1978 i vilken samtliga nio medlemsstater är parter och genom vilken de tre nya staterna anslutit sig till domskonventionen och protokollet. Denna tillträdeskonvention är ännu inte ratificerad av mer än några få medlemsstater. Senare har med Grekland som inträtt som medlem i EG träffats en överenskommelse om detta lands anslutning till domskonventionen. Man kan räkna med att domskonventionen jämte protokollet kommer att gälla de tio EG-länderna emellan inom ett par år.

År 1960 tillkallades en utredningsman med uppdrag att lägga fram förslag till en generell lag om erkännande och verkställighet av utländska civildomar. Utredningsmannen redovisade sitt uppdrag i betänkandet (SOU 1968:40) Verkställighet av utländska domar i förmögenhetsrättsliga mål. I betänkandet lades det fram två alternativa lagförslag. Det ena utgick från att Sverige anslöt sig till den nyss nämnda Haagkonventionen, som då förelåg i ett utkast, medan det andra förslaget utgick från att så inte blev fallet. Betänkandet har inte lett till någon lagstiftning.

3 Konventionen med Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar

Konventionen mellan Sverige och Österrike företer betydande likheter med de bilaterala eller multilaterala konventioner som finns mellan andra länder på området. På åtskilliga punkter stämmer konventionen också överens med 1936 års konvention mellan Sverige och Schweiz.

Konventionen inleds med att tillämpningsområdet anges (art. 1). Först slås det fast att konventionen gäller domar som har meddelats i ett ämne av privaträttslig beskaffenhet (art. 1:1). Vidare sägs att med "dom" skall förstås en domstols dom eller beslut som innebär ett slutligt avgörande av saken. Även domar och beslut som meddelats i ett straffrättsligt förfarande omfattas av konventionens domsbegrepp (art. 1:2).

I art. 1:3 nämns de typer av domar som konventionen inte är tillämplig på. Sålunda utesluts från konventionens tillämpningsområde domar angående personrättsliga, familjerättsliga och arvsrättsliga frågor, liksom domar angående bildande eller upplösning av en juridisk person, dess stadgar eller behörigheten för dess organ. Vidare undantas domar i konkurs- och ackordsförfaranden och i förfaranden om betalningsinställelse samt domar som meddelats i anslutning till sådana förfaranden och som rör giltigheten av en gäldenärs rättshandlingar. Inte heller skall konventionen tillämpas på domar angående ansvar för atomskador.

I art. 2 likställs med dom beslut i mål som rör ersättning för motparts rättegångskostnader eller ersättning till vittne eller sakkunnig. En förutsättning härför är att målet gäller en sådan privaträttslig fråga som faller inom konventionens tillämpningsområde (jfr art. 1:3).

Konventionen skiljer mellan *erkännande* och *verkställighet* av domar. Förutsättningar för att en dom skall erkännas anges i art. 3–8. Art. 3:1 anger att en dom i det ena landet skall erkännas i det andra, om domstolen var behörig enligt konventionens bestämmelser (art. 5 och 6) och domen vunnit laga kraft enligt domsstatens lag.

En specialbestämmelse finns i art. 3:2 angående i Sverige meddelade bevis i mål om betalningsföreläggande (s.k. slutbevis). Enligt den svenska rätten vinner ett sådant bevis laga kraft först viss tid efter verkställigheten. Specialbestämmelsen innebär att det för verkställighet av ett sådant bevis i Österrike inte krävs att det har vunnit laga kraft.

Erkännande av en dom meddelad i den ena staten kan enligt art. 4 vägras i den andra staten i fem fall. Det första fallet (a) är att ett erkännande av domen är oförenligt med grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den andra staten. Vidare (fall b och c) kan erkännande vägras om en dom i samma sak och mellan samma parter har meddelats i den andra staten eller i ett tredje land (*res judicata*). Dom i en tredje stat har betydelse endast om domen på grund av en internationell överenskommelse skall erkännas i den andra staten.

I det fjärde fallet (d) där domen enligt art. 4 inte behöver erkännas förutsätts att en rättegång om samma sak och mellan samma parter är anhängig i den andra staten och att talan i denna rättegång har väckts först, dvs. före den rättegång från vilken den aktuella domen härrör (s.k. indirekt litispændens).

Det femte fallet (e) tar sikte på tredskodomar. Har domen sålunda givits mot en svarande som inte har ingått i svaromål och denne antingen inte har

delgetts stämningen enligt lagen i domsstaten eller annars inte har fått kännedom om rättegången i tillräckligt god tid för att kunna svara i saken, utgör detta en grund för att inte behöva erkänna domen.

Artikel 5 innehåller behörighetsregler. Det är här inte fråga om att direkt ange vilka domstolar i de bägge länderna som skall vara behöriga att döma i olika slags tvister utan endast att ange vilka behörighetskrav som skall vara uppfyllda för att en dom skall erkännas. Något hinder för att t.ex. en svensk domstol tar upp ett mål i strid mot artikel 5 finns alltså inte men domen i målet behöver inte erkännas i Österrike.

Den första behörighetsgrund som konventionen godtar är att svaranden vid tiden för talans väckande hade sitt hemvist eller stadigvarande vistades i domsstaten. Är svaranden en juridisk person, krävs att denna hade sitt säte i domsstaten. Med juridisk person likställer konventionen sådana österrikiska handelsbolag som enligt österrikisk rätt inte är en juridisk person (Handelsgesellschaft ohne Rechtspersönlichkeit).

En annan grund för behörigheten är att svaranden vid tiden för talans väckande hade ett handels- eller industriföretag eller en filial i domsstaten. Det förutsätts dock *dels* att företaget eller filialen inte utgjorde endast en agentur, *dels* att tvisten hänförde sig till företagets eller filialens verksamhet.

En domstol anses också behörig om talan avsåg en fastighet i domsstaten eller en sakrätt till en fastighet belägen där.

En särskild behörighetsregel finns för sådana fall där talan avsåg utomobligatorisk skyldighet att ersätta person- eller sakskada. För behörighet förutsätts att den skadegörande handlingen har begåtts i domsstaten medan skadevållaren befann sig i denna.

Till sist anges i artikel 5 att en domstol anses behörig om svaranden uttryckligen underkastat sig domstolens behörighet (prorogation). Att svaranden utan förbehåll ingått i svaromål (tyst prorogation) är således inte tillräckligt.

I artikel 6 sägs beträffande domar som har meddelats med anledning av genkärsmål att de skall anses meddelade av behörig domstol, om domstolen var behörig enligt art. 5 att pröva huvudkärålet.

Artikel 7 föreskriver två undantag från behörighetsbestämmelsen i artikel 5. Det ena tar sikte på det fallet att enligt den andra statens rätt dennas egna eller ett tredje lands domstolar med hänsyn till sakens beskaffenhet är exklusivt behöriga. Då behöver inte domen anses meddelad av behörig domstol. Detsamma gäller enligt det andra undantaget när behörighet skulle föreligga på grund av prorogation men sådan behörighet enligt den andra statens rätt med hänsyn till sakens beskaffenhet inte får grundas på en parts medgivande.

En domstol i erkännandestaten kan komma att ställas inför frågan om den är bunden eller inte av den främmande domstolens konstateranden av de faktiska förhållanden som denna grundat sin behörighet på. Enligt

artikel 8 är domstolen bunden av den främmande domstolens bedömningar i detta hänseende.

Artikel 9 handlar om s.k. litispendens. Den utgår från den situationen att det vid en domstol i den ena staten (A) väckts en talan angående en sak som redan är föremål för rättegång mellan samma parter vid en domstol i det andra landet (B). Kan den rättegång som inletts först, dvs. i stat B, leda till en dom som skall erkännas i stat A, skall domstolen i stat A till följd av artikeln avvisa talan.

Artiklarna 10 och 11 handlar om verkställighet av civildomar. I art. 10:1 slås det fast att varje dom som har meddelats i den ena staten och som är verkställbar skall på ansökan verkställas i den andra staten, om förutsättningar för domens erkännande i denna stat föreligger.

Enligt art. 10:2 beviljas verkställighet i Österrike av den domstol som är behörig att ombesörja verkställigheten.

I Sverige görs enligt art. 10:3 ansökan om verkställighet hos Svea hovrätt. Enligt samma bestämmelse skall domen efter ansökan verkställas av kronofogdemyndigheten.

I art. 11 anges vilka handlingar som skall åtfölja ansökan om verkställighet. Således skall (art. 11:1) domen i fråga förebringas i original eller i av behörig myndighet bestyrkt avskrift. Vidare skall inges bevis om att domen är verkställbar i domsstaten. Dessutom skall förebringas bevis om att domen har vunnit laga kraft. Detta är dock inte nödvändigt när det gäller ett svenskt bevis om betalningsföreläggande.

Art. 11:2 föreskriver i fråga om ansökan om verkställighet i Österrike att alla handlingar skall vara avfattade på tyska eller åtföljas av en översättning till tyska. Vidare föreskrivs att de handlingar som skall förebringas vid verkställighet i Sverige skall vara på svenska eller åtföljda av en översättning till svenska. Översättningen måste vara bestyrkt av en person som är behörig till det i någon av staterna.

Enligt art. 11:3 krävs inte legalisering av de handlingar som skall inges eller någon annan särskild form för dessa.

Art. 12 handlar om verkställighet av förlikningar. Fråga är endast om sådana förlikningar som har träffats inför domstol i mål som rör en sådan privaträttslig tvist som omfattas av konventionen. För verkställighet krävs att förlikningen får verkställas i förlikningsstaten och att det inte föreligger någon grund för avslag enligt art. 4 a, b eller c (ordre public resp. res judicata).

Verkställigheten följer enligt art. 12:2 i tillämpliga delar bestämmelserna i art. 10 och 11 om verkställighet av domar.

Art. 13:1 punkt a behandlar förhållandet mellan konventionen och andra bindande internationella överenskommelser som endera staten kan ha träffat. Här föreskrivs att konventionen inte påverkar bestämmelserna i andra internationella överenskommelser inom samma ämnesområde.

Det kan tänkas att endera statens lag har bestämmelser som medger

erkännande och verkställighet av domar och förlikningar från den andra staten i större utsträckning än som följer av konventionen. I art. 13:1 punkt b anges att förevarande konvention inte påverkar sådana bestämmelser.

Art. 13:2 gäller konventionens giltighet i tiden. Konventionen skall tillämpas endast på domar och förlikningar efter dagen för konventionens ikraftträdande.

Art. 14 anger att konventionen skall ratificeras. Ratifikationshandlingarna skall utväxlas i Wien. Konventionen träder i kraft den första dagen i den tredje månaden som följer efter den månad under vilken utväxling ägt rum.

Art. 15 är konventionens sista artikel och innehåller bestämmelser om uppsägning av konventionen. Uppsägning sker genom ett skriftligt meddelande till den andra staten och träder i kraft sex månader efter dagen för meddelandet.

4 Överväganden

Sverige har sedan länge intagit en restriktiv hållning när det gäller att sluta överenskommelser med andra stater om ömsesidigt erkännande och verkställighet av civildomar i allmänhet. Sådana överenskommelser finns f.n. bara med de övriga nordiska länderna och med Schweiz. Däremot är Sverige part i en rad överenskommelser som reglerar erkännande och verkställighet i fråga om domar på särskilda områden. De olika internationella överenskommelserna har lett till en ganska omfattande lagstiftning. Lagregler om erkännande av domar finns också utan att överenskommelser har träffats beträffande vissa familjerättsliga domar.

Svensk rätt intar traditionellt den ståndpunkten att utländska domar inte kan erkännas eller verkställas utan lagstöd. Även om röster höjts på senare tid för en uppmjukning av denna ståndpunkt, torde den alltså upprätthållas i rättspraxis.

Det sagda innebär att det för att civildomar meddelade i en främmande stat skall kunna erkännas eller verkställas här i princip krävs att avtal träffas med den berörda staten och att det på grund därav utfärdas lagstiftning.

I detta ärende är frågan om Sverige skall ratificera en med Österrike träffad konvention om erkännande av civildomar och införliva denna konvention med svensk rätt. Det bör understrykas att det inte nu är fråga om att ta ställning till om Sverige bör ingå i ett större system för ömsesidigt erkännande av civildomar, t.ex. EG:s domskonvention. Den frågan får prövas i ett annat sammanhang. Mina överväganden i det följande är alltså inte att uppfatta som något ställningstagande till frågan om lämpligheten av att ingå avtal med andra länder på området. Inte heller bör innehållet i konventionen med Österrike anses som prejudicerande för svenskt vid-

kommande för det fall det senare skulle bli aktuellt att förhandla om avtal med andra länder.

Sverige står sedan länge i ett nära och vänskapligt förhållande till Österrike som också har en med Sverige jämförbar position i utrikespolitiskt hänseende. De båda länderna har omfattande ekonomiska förbindelser med varandra. Till belysning härav kan nämnas att exporten till Österrike enligt senaste tillgängliga uppgifter årligen uppgick till 1,7 miljarder kr. medan Sverige importerade från Österrike till ett värde av 1,9 miljarder kr. Vidare är den svenska turistströmmen till Österrike omfattande. Rättslikheten mellan länderna är betydande. Även om man beaktar möjligheterna för parter i svensk-österrikiska affärsförhållanden att i sina avtal föra in klausuler om behörig domstol (prorogation) eller skiljedom finns det enligt min mening ett behov av en ordning som möjliggör att domar från det ena landet erkänns och verkställs i det andra. De näringslivsorganisationer som hörts i samband med förhandlingarna har inte motsatt sig att en konvention ingås med Österrike. Av organisationerna framförda önskemål i fråga om konventionens innehåll har tillgodosetts. Över huvud taget ter sig konventionen gynnsam ur svensk synvinkel.

Mot denna bakgrund förordar jag att Sverige ratificerar konventionen med Österrike och att denna införlivas med svensk rätt genom en särskild lag om erkännande och verkställighet av österrikiska civildomar. Till lagens närmare innehåll återkommer jag i specialmotiveringen.

5 Ikraftträdande

Konventionen innehåller en ikraftträdandebestämmelse i art. 14. Enligt den skall konventionen träda i kraft första dagen i den tredje månaden som följer efter den månad under vilken ratifikationshandlingarna utväxlats. Vidare skall (art. 13) konventionen tillämpas endast på domar och förlikningar som har meddelats resp. träffats efter dagen för konventionens ikraftträdande.

Med hänsyn till att den nya lagen är kopplad till konventionens ikraftträdande bör den träda i kraft den dag regeringen bestämmer. Enligt konventionen är denna tillämplig endast på domar som har meddelats och förlikningar som har träffats *efter* dagen för konventionens ikraftträdande. Lämpligen bör dock lagen göras tillämplig redan *från och med* dagen för ikraftträdandet.

6 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område.

Förslaget bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

7 Specialmotivering

1–4 §§

I dessa paragrafer anges lagens tillämpningsområde. Huvudregeln finns i *1 § första meningen*. Här slås fast att lagen endast gäller domar som meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet (se art. 1:1 i konventionen). Uttryckssättet är vedertaget i dessa sammanhang (jfr "fråga av privaträttslig beskaffenhet" i den nordiska lagen och "en matière civile et commerciale" i art. 1:1 i EG:s domskonvention). Utanför lagen faller alltså alla anspråk av offentlighetsrättslig och straffrättslig natur, t.ex. krav på skatter, tullar, sociala avgifter och expropriationsersättningar, liksom böter och förverkande av gods. Lagen är tillämplig, även om domen har meddelats i ett brottmål. Detta anges i *1 § andra meningen*, som motsvarar art. 1:2 andra meningen i konventionen. Domar rörande enskilt anspråk i brottmål omfattas alltså, dvs. framför allt domar angående skadestånd på grund av brott. Även andra förmögenhetsrättsliga krav i brottmål omfattas.

Undantag från huvudregeln följer av 4 §. Enligt den paragrafen undantas bl.a. domar angående personrättsliga, familjerättsliga och arvsrättsliga frågor.

Lagen fäster inte något avseende vid om den österrikiska domen har meddelats i en rättegång eller i ett annat förfarande. Även avgöranden som meddelats inom ramen för s.k. frivillig rättsvård faller alltså under lagen. Detta har dock ringa praktisk betydelse med hänsyn till den materiella avgränsning som görs i 1 § och till undantagen i 4 §. Ett exempel på österrikiska avgöranden av detta slag som kan få betydelse hos oss är beslut om dödande av förkomna handlingar eller bankböcker.

I 2 § anges i överensstämmelse med art. 1:2 första meningen i konventionen att med dom förstås en domstols dom eller beslut som innebär ett slutligt avgörande av saken. Begreppet domstol innefattar både allmänna domstolar och specialdomstolar. De österrikiska domstolar som berörs är de allmänna domstolarna Landesgerichte, Kreisgerichte, Oberlandesgerichte (i Wien, Graz, Linz och Innsbruck) och der Oberste Gerichtshof samt dessutom för Wiens del das Bezirksgericht für Handelssachen och das Handelsgericht. De avgöranden som kan meddelas av dessa domstolar är Urteile, Beschlüsse, Zahlungsbefehle ("betalningsförelägganden") i fråga om mindre penninganspråk och Zahlungsaufträge ("betalningsanmaningar" grundade på skriftliga fordringsdokument). De specialdomstolar som berörs är arbetsdomstolarna (Arbeitsgerichte).

Att det krävs ett slutligt avgörande av saken innebär att interimistiska beslut under rättegång inte omfattas av lagen. Inte heller omfattas beslut om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder. En annan sak är att lagen — i 18 § — ger möjlighet för en part vars talan är under prövning i en österrikisk domstol att utverka säkerhetsåtgärd vid en svensk domstol.

Enligt 3 §, som motsvarar art. 2 i konventionen, jämföras med dom vissa slag av beslut om ersättning för rättegångskostnader. En förutsättning här för är dock att målet rör en privaträttslig fråga som ligger inom konventionens tillämpningsområde. Det krävs inte att ett avgörande av saken föreligger. Det rör sig om två huvudslag av ersättningsbeslut. Det ena slaget är sådana beslut varigenom domstolen förpliktar en part att ersätta motpartens rättegångskostnader. Hit hör också beslut varigenom en part förpliktats att till staten betala kostnaderna för fri rättegång (rättshjälp) som har åtnjutits av motparten.

Det andra huvudslaget av beslut som omfattas av bestämmelsen i 3 § är beslut om skyldighet att utge ersättning till vittne eller sakkunnig. Den praktiska betydelsen av bestämmelsen i dessa fall torde dock vara ringa. Det kan förutsättas att vittnen och sakkunniga i regel får ut ersättning i förskott.

Som nämnts skall "målet" avse en privaträttslig fråga. Avsikten här med är inte att utesluta fall då t.ex. en skadeståndstalan förts i ett brottmål. Beslut i ett sådant mål om skyldighet att t.ex. utge ersättning till motparten för dennes rättegångskostnader i skadeståndsdelen omfattas alltså.

Av 4 §, som motsvarar art. 1:3, framgår att vissa domar är undantagna trots att de angår privaträttsliga frågor.

Genom *första punkten* undantas österrikiska domar i personrättsliga, familjerättsliga eller arvsrättsliga frågor. Sådana domar gäller emellertid ändå i viss omfattning i Sverige. Sålunda skall vissa konstitutiva domar i familjerättsmål erkännas här enligt lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap samt enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption. Vidare skall vissa andra utländska domar på familje- och successionsrättsens områden gälla här enligt lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo och lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut ang. underhåll till barn. Där emot är varken lagen (1973:943) om erkännande av vissa utländska äktenskapsskillnader och hemskillnader eller lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet f.n. aktuell beträffande österrikiska domar.

Lagen är enligt *andra punkten* av 4 § inte heller tillämplig på domar angående bildande eller upplösning av en juridisk person, dess stadgar eller behörighet av dess organ.

Vidare är domar i konkurs- eller ackordsförfaranden eller i förfaranden angående betalningsinställelse undantagna (*tredje punkten*). Som exempel

kan nämnas beslut angående gäldenärs försättning i konkurs. Likaledes undantas domar, meddelade i anslutning till sådana förfaranden, som rör giltigheten av en gäldenärs rättshandlingar, t.ex. domar varigenom en medkontrahent till konkursgäldenären förpliktas att till konkursboet återbära egendom eller betalning (återvinning).

Till slut undantas (*fjärde punkten*) domar angående ansvar för atomskador. Begreppet atomskador har samma innebörd som enligt 1 § atomansvarighetslagen (1968:45). En särskild reglering angående verkställighet av domar i mål om ersättning för atomskador återfinns i Pariskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område, till vilken dock Österrike inte har anslutit sig. För svensk del finns regler i 38 § i atomansvarighetslagen.

Det kan tänkas att en österrikisk domstol för att kunna avgöra ett mål måste ta ställning till en fråga av det slag som undantagits i 4 §. Domstolen måste t.ex. i ett mål om betalningsskyldighet på grund av försträckning ta ställning till en invändning om att svaranden vid avtalstillfället var omyn- dig. Här är det familjerättsliga spörsmålet inte själva föremålet för tvisten men är av betydelse för avgörandet av tvistefrågan. Man brukar säga att frågan är prejudiciell i förhållande till tvisteföremålet. Att sådana prejudi- ciella frågor bedömts i målet och haft betydelse för utgången hindrar inte att domen — om utgången gällt en fråga som omfattas av konventionen — erkänns och verkställs i Sverige enligt denna lag. Avgörandet av den prejudiciella frågan har däremot ingen rättskraft i Sverige om den kommer upp i annat sammanhang.

5–10 §§

Dessa paragrafer anger under vilka förutsättningar en österrikisk dom skall erkännas i Sverige. Att en dom skall erkännas här har betydelse i två hänseenden. För det första tilläggs den österrikiska domen positiv rätts- kraft, vilket innebär att den skall läggas till grund för ett svenskt avgöran- de, om den genom domen avgjorda frågan är av betydelse i en svensk process. För det andra har den österrikiska domen negativ rättskraft, dvs. den utgör rättegångshinder här och hindrar att en ny prövning av samma sak äger rum inför en svensk domstol.

I 5 §, som motsvarar art. 3:1 i konventionen, anges huvudprincipen för erkännande av en österrikisk dom. Det fastslås att domen skall erkännas om tre villkor är uppfyllda. Hinder mot erkännande får inte följa av 6 §. Vidare skall domstolen ha varit behörig på någon av de i 7 och 8 §§ angivna grunderna. Domen skall dessutom ha vunnit laga kraft enligt österrikisk lag, vilket innebär att domen inte längre kan angripas genom ordinära rättsmedel.

Några andra villkor för erkännande uppställs inte. Det innebär att någon materiell kontroll av den österrikiska domens riktighet inte får ske. I detta

ligger att såväl bevisprövningen som rättstillämpningen i domen måste godtas. Vidare följer av det underförstådda förbudet mot materiell kontroll att inte heller det val av tillämplig lag som den österrikiska domstolen har gjort får ifrågasättas. Det sagda gäller även domstolens bedömningar av sådana prejudiciella frågor som i och för sig faller utanför konventionen (se under 4 §).

Konventionsregleringen (art. 3:1) innebär för Sveriges del en skyldighet att erkänna österrikiska domar under vissa förutsättningar. Frågan om man i Sverige i *andra* fall får erkänna österrikiska domar ligger utanför konventionen. Det ligger emellertid i sakens natur att österrikiska domar som omfattas av konventionen erkänns endast om de i konventionen angivna förutsättningarna föreligger. Att andra typer av österrikiska domar kan erkännas kan följa av annan svensk lagstiftning som delvis är baserad på internationella överenskommelser (se t.ex. vad som sagts om vissa familjerättsliga domar under 4 §).

I 6 § anges under fem olika punkter de omständigheter som – utöver vad som rör domstolens behörighet – medför att en österrikisk dom inte erkänns i Sverige. Det första hindret (*första punkten*) är att ett erkännande är oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen.

Andra och tredje punkterna i 6 § behandlar konflikter mellan domar. Hinder för erkännande föreligger när en dom i samma sak och mellan samma parter redan har meddelats i Sverige (res judicata). Likaledes föreligger hinder när den tidigare domen är meddelad i ett annat land och denna skall erkännas i Sverige på grund av en internationell överenskommelse. Även om konventionen inte uttryckligen behandlar saken, bör den avgörande tidpunkten vara den dag då erkännande påkallades.

Fjärde punkten innehåller en regel om s.k. indirekt litispensens. Den mot art. 9 i konventionen svarande avvisningsregeln i 11 § torde göra att bestämmelsen i fjärde punkten ytterst sällan blir tillämplig. Man har emellertid under konventionsarbetet inte ansett sig kunna bortse från eventualiteten att avvisningsregeln i art. 9 förbises.

Femte punkten handlar om domar som meddelats utan att svaranden har gått i svaromål. Det är alltså väsentligen fråga om tredsdomar. I Österrike kan sådana domar – Urteile in Versäumnisfällen – meddelas såväl när en part har uteblivit från första inställelsetillfället som när svaranden inte har gett in svaromål inom utsatt tid.

Bestämmelsen innebär att erkännande av tredsdomar kan uteslutas på endera av två grunder. Antingen har svaranden inte fått del av stämningen från den österrikiska domstolen enligt vad som gäller om delgivning enligt österrikisk lag. Eller också har svaranden visserligen fått del av stämningen på föreskrivet sätt men han har inte sedan han fått kännedom om talans väckande haft tillräckligt med tid för att kunna svara i saken. Svaranden måste alltså alltid faktiskt ha fått kännedom om rättegången. Kravet på faktisk kännedom torde i regel medföra att delgivning i form av kungörelse inte är tillräcklig.

I 7 §, som motsvarar art. 5 i konventionen, anges vilka förutsättningar i fråga om den österrikiska domstolens behörighet som gäller för att domen skall erkännas. Detta sker i form av en katalog över de behörighetsgrunder som godtas. Det väsentliga är att sådana i paragrafen angivna omständigheter verkligen förelägg. Huruvida dessa omständigheter åberopats av domstolen eller inte saknar betydelse. En annan sak är att det får ankomma på den som vill att domen skall erkännas att visa att behörighet förelåg, om detta inte framgår av domen.

Den prövning av behörigheten som skall ske enligt 7 § avser inte den interna österrikiska behörigheten utan frågan huruvida behörighet tillkommit österrikisk domstol över huvud taget. Prövningen enligt 7 § av om t.ex. hemvist föreläggat för svaranden skall alltså endast avse huruvida denne haft hemvist i Österrike, däremot inte huruvida svaranden haft hemvist inom den aktuella domstolens jurisdiktionsområde.

Den första behörighetsregeln (*första punkten*) avser sådana svarande som är fysiska personer. Henvist i Österrike grundar behörighet enligt denna regel. I konventionstexten (art. 5 a) likställs med henvist i domsstaten att svaranden "stadigvarande vistades" i denna (i den österrikiska texten "seinen Wohnsitz oder seinen gewöhnlichen Aufenthalt hatte"). Begreppet "henvist" i 7 § motsvarar båda de i konventionen använda begreppen och får tolkas oberoende av den innebörd "henvist" har enligt våra interna forumbestämmelser (10 kap. 1 § RB). En utgångspunkt för tolkningen bör vara den definition av begreppet som ges i 7 kap. 2 § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. Enligt det lagrummet anses den som är bosatt på viss ort ha sitt hemvist där, om bosättningen med hänsyn till vistelsens varaktighet och omständigheterna i övrigt måste anses stadigvarande. Ledning kan även hämtas från 5 § i den schweiziska lagen, där "verkligt henvist" anges som behörighetsgrund och sådant henvist definieras som den ort där "svaranden är boende med avsikt att stadigt kvarstanna". Naturligtvis har det vid bedömningen betydelse om svaranden är skriven i Österrike på ett sätt som motsvarar svensk kyrkobokföring eller mantalsskrivning. Ett annat betydelsefullt tolkningsdatum är i vad mån svaranden enligt österrikisk uppfattning haft "Wohnsitz" eller "gewöhnlichen Aufenthalt" i Österrike.

En särskild behörighetsregel (*andra punkten*) finns för svarande som är juridiska personer. Med sådana jämföras i detta sammanhang österrikiska handelsbolag ("Handelsgesellschaften ohne Rechtspersönlichkeit") som enligt österrikisk rätt inte är juridiska personer. Avgörande är om svaranden hade sitt säte i Österrike vid tiden för talans väckande. Med säte bör i första hand förstås det säte som styrelsen har enligt sina statuter (bolagsordning o.d.). Om ett sådant säte saknas eller styrelse ej finns, kan det bli av betydelse att den juridiska personen haft sin förvaltning i Österrike, m.a.o. haft faktiskt säte där (jfr 10 kap. 1 § RB). Om ett bolag har sitt

statutenliga säte i ett annat land än Österrike men haft sin förvaltning där är detta inte tillräckligt för att enligt förevarande lag grunda behörighet för den österrikiska domstolen.

Den tredje i 7 § angivna behörighetsregeln (*tredje punkten*) avser det fallet att svaranden hade ett handels- eller industriföretag eller en filial i Österrike vid tiden för talans väckande. För att detta förhållande skall grunda behörighet för en österrikisk domstol krävs att företaget eller filialen inte utgjorde en agentur och att tvisten hänförde sig till företagets eller filialens verksamhet. Bestämmelsen som, frånsett undantaget för agenturer, nära ansluter till den schweiziska lagen (5 § första stycket 5) har sin motsvarighet i 10 kap. 5 § RB. Bestämmelsen i RB grundar behörighet för svensk domstol i sådana fall då svaranden är en utländsk fysisk eller juridisk person som visserligen har hemvist (säte) i utlandet men som driver rörelse med fast driftställe här. Kravet på "fast driftställe" innebär att det måste finnas en särskild anläggning eller stadigvarande anordning i Sverige, t.ex. kontor eller fabrik. Även en fast agentur i Sverige torde kunna anses innefatta fast driftställe.

Behörighetsbestämmelsen i tredje punkten skiljer sig från bestämmelsen i 10 kap. 5 § RB bl.a. därigenom att något uttryckligt krav på fast driftställe inte uppställs. Att något sådant krav inte har tagits upp i konventionen torde dock inte ha någon större praktisk betydelse. Det kan nämligen förutsättas att ett sådant driftställe i praktiken finns i de fall då någon driver rörelse i form av handels- eller industriföretag. I ett avseende innebär förevarande lag, liksom konventionen, att inte ens ett fast driftställe är tillräckligt för att grunda behörighet. Att svaranden har agentur i Österrike är således inte kompetensgrundande. Det uttryckliga undantaget för agenturer har tillkommit på svensk begäran. Det har ansetts olyckligt om mindre svenska företag redan på grund av en agentur i Österrike skulle vara underkastade österrikisk domstols behörighet.

Begreppet "agentur" är enligt svensk rätt inte helt entydigt. I förevarande sammanhang bör dock under agentursbegreppet falla endast handelsagenturer, av vilket begrepp 65 § kommissionslagen (1914:45) innehåller en definition. Karaktäristiskt för handelsagenter är enligt detta lagrum att de verkar för en huvudmans räkning för avsättning av varor genom att ta upp köpeanbud eller i huvudmannens namn sluta försäljningsavtal. En handelsagent är en självständig yrkesutövare, inte anställd i huvudmannens tjänst, och har sin verksamhet lokaliserad till en viss ort, där han skall ha en egen lokal för rörelsen. Handelsagenter i denna mening erhåller normalt sin ersättning genom provision.

När det gäller att avgöra om endast en agentur förelegat bör man göra en helhetsbedömning av förhållandena. Att "agenten" hållit ett konsignationslager för sin huvudmans räkning bör inte ensamt medföra att egenskapen av agent går förlorad. I sammanhanget bör framhållas att den omständigheten att ett svenskt företag har en återförsäljare i Österrike över huvud

taget inte är kompetensgrundande, såvida inte återförsäljaren utgör ett av det svenska företaget bedrivet handels- eller industriföretag.

Som nämnts torde en svensk domstol åtminstone i vissa fall vara behörig till följd av 10 kap. 5 § RB enbart på den grund att svaranden har agentur här. Av konventionen följer emellertid att den svenska domen inte i ett sådant fall behöver erkännas i Österrike.

Enligt förevarande punkt skall tvisten hänföra sig till företagets eller filialens verksamhet. Här ligger ett krav på att de som är verksamma t.ex. för ett svenskt företags räkning i Österrike åtnjuter en viss grad av självständighet i förhållande till företaget. Av det valda uttryckssättet följer vidare att endast tvister som rör rättsförhållanden till tredje man berörs. Uteslutna är alltså tvister som rör interna förhållanden, t.ex. en tvist mellan ett svenskt företag och dess filial.

Medan uttrycket "handels- eller industriföretag" i och för sig tar sikte på faktiska förhållanden är "filial" ett rättsligt begrepp. Vägledande för tolkningen härav bör vara innebörden av filialsbegreppet i svensk rätt. Enligt 16 § lagen (1968:555) om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket förstås med filial ett avdelningskontor med självständig förvaltning.

Enligt den fjärde punkten i 7 § anses en österrikisk domstol behörig, om talan avsåg fast egendom i Österrike eller en sakrätt till sådan egendom. Vad som skall förstås med "fast egendom" skall i princip bedömas efter österrikisk rätt såsom *lex rei sitae*. Behörigheten omfattar sådana tvister som avses i 10 kap. 10 § första meningen RB, alltså främst tvister om äganderätt eller nyttjanderätt, t.ex. hyresrätt, till fast egendom. Däremot omfattas inte sådana tvister av det slag som anges i 10 kap. 11 § RB.

I allmänhet torde svensk domsrätt i fastighetstvister föreligga i större utsträckning än som följer av förevarande konvention, t.ex. i tvister rörande ersättning för skada på fast egendom. Endast i de fall som omfattas av konventionen föreligger skyldighet för Österrike att erkänna en svensk dom (om inte någon annan behörighetsgrund föreligger).

Det bör uppmärksammas att tvister rörande återvinning i konkurs av avtal om överlåtelse av fast egendom är uteslutna från lagens tillämpningsområde enligt 4 § 3.

Punkten 5 i 7 § handlar om skadeståndstvister. Fråga är endast om tvister om utomobligatoriskt skadestånd. En annan begränsning är att endast ersättning för skada på person eller egendom berörs. Ersättning för ren förmögenhetsskada faller således utanför. Ytterligare förutsättningar som uppställs för att den österrikiska domstolen skall anses behörig är att den skadegörande handlingen har begåtts i Österrike medan den som vållade skadan befann sig där. Svaranden behöver inte vara identisk med skadevällaren. Det är endast den sistnämnde som måste ha varit i Österrike vid tiden för den skadegörande handlingen.

Från näringslivets sida har under ärendets beredning uttalats att föreva-

rande behörighetskrav inte borde bli så vidsträckt att det omfattade "var-jehanda utomkontraktuella anspråk, särskilt avseende produktansvar". Man torde här närmast syfta på sådana i och för sig osannolika fall då en svensk exportör försålt skadebringande gods till en återförsäljare i Österrike som sålt godset vidare. Vid sådana fall får emellertid exportörens försäljning betraktas som den relevanta handlingen. Denna kan förutsättas i regel ha skett i Sverige och någon behörighet för österrikisk domstol uppkommer då inte.

I enlighet med konventionstexten används uttrycket "den som vållade skadan". Under överläggningarna har rått enighet om att detta inte skall uppfattas så att domar om skadeståndsanspråk grundade på regler om strikt skadeståndsansvar skulle vara uteslutna.

Punkten 6 i § 7 innehåller en bestämmelse om behörighet för österrikisk domstol på grund av att svaranden uttryckligen underkastat sig domstolens behörighet. Något krav på ömsesidigt avtal i forumfrågan föreligger alltså inte. Inte heller krävs det att svaranden i skriftlig form gett uttryck åt sin vilja att godta österrikisk domstols behörighet. I bestämmelsen ligger emellertid att svaranden klart och otvetydigt har godtagit österrikisk domstols behörighet. I de fall då käranden hävdar att en muntlig utfästelse föreligger, får det anses åvila honom att styrka påståendet.

Något krav på att svaranden förbundit sig att svara vid just den domstol som dömt föreligger inte. Det räcker med att utfästelsen godtar österrikiska domstolar i allmänhet. Att det i en avtalsklausul anges att österrikisk lag skall vara tillämplig på eventuella tvister eller att avtalet skall fullgöras i Österrike kan inte i och för sig tolkas som en utfästelse om behörighet för österrikisk domstol.

Det förekommer att klausuler om behörig domstol tas upp som en av många avtalsklausuler i ett standardkontrakt. En sådan klausul bör anses innebära att svaranden uttryckligen underkastat sig österrikisk domstols behörighet endast om svaranden avgivit en direkt accept av förevarande klausul. Det är alltså inte tillräckligt att svaranden – t.ex. en svensk köpare – i allmänna ordalag accepterat en orderbekräftelse med säljarens generella avtalsvillkor, däribland en prorogationsklausul, även om denna i och för sig är tydlig. Ännu mindre räcker det att svaranden/köparen underlåtit att över huvud taget reklamera mot orderbekräftelsen.

Ett avtal (eller en utfästelse) i behörighetsfrågan kan vara behäftat med en ogiltighetsgrund, t.ex. svek. Giltigheten får prövas, om så påyrkas, av vederbörande svenska domstol med ledning av den rättsordning som enligt svensk internationell privaträtt är tillämplig på frågan om avtalets eller utfästelsens giltighet.

Till skillnad från de flesta konventioner på området innehåller förevarande konvention med Österrike ingen bestämmelse om tyst prorogation, dvs. en bestämmelse om domstols behörighet på den grund att svaranden förbehållslöst ingått i svaromål vid domstolen. Det var på svensk önskan

som en sådan bestämmelse uteslöts. Även på denna punkt var den svenska inställningen betingad av önskemål från det svenska näringslivet.

8 § innehåller en bestämmelse rörande österrikiska domar som meddelats med anledning av genkärsmål. Avgörande för behörighetsfrågan är om den österrikiska domstolen var behörig enligt 7 § att pröva huvudkärömålet. Att genkärömålet är sådant att det faller inom konventionsområdet krävs alltså inte. Inte heller krävs det att genkärömålet haft väsentligen samma grund som huvudkärömålet.

9 § anger vissa situationer då den österrikiska domstolens behörighet skall underkännas trots att förutsättningar för dess behörighet föreligger enligt 7 eller 8 §. Paragrafen grundas på artikel 7 i konventionen.

I första punkten regleras frågan om s.k. exklusiv kompetens. Om det av svensk rätt följer att svensk eller utländsk domstol är uteslutande behörig att pröva tvistefrågan och denna exklusiva behörighet baseras på tvistefrågans beskaffenhet, skall den österrikiska domstolen inte anses behörig trots att den är att anse som behörig enligt bestämmelserna i 7 § (och 8 §). En liknande bestämmelse om exklusiv kompetens finns i den nordiska lagen.

Avgörande är alltså vad svensk rätt föreskriver i frågan om exklusiv kompetens. Av störst intresse härvidlag är naturligtvis frågan om *svenska* domstolars exklusiva kompetens. I linje med konventionen anger förevärande bestämmelse inte i vilka fall en sådan exklusiv kompetens föreligger. Under förarbetena till den nordiska lagen (se prop. 1976/77 s. 62 f) övervägdes om man inte borde göra en närmare bestämning av de måltyper som avses. En sådan precisering ansågs emellertid inte möjlig. Inte heller har det ansetts möjligt att i konventionen med Österrike eller i lagen ange de måltyper i vilka svensk exklusiv domsrätt föreligger. Vissa fall där enligt svensk rätt exklusiv kompetens för svensk domstol torde föreligga utan uttryckliga regler härom kan emellertid anges. Ett sådant fall är när tvisten avser äganderätt eller annan rätt till i Sverige belägen fast egendom. Här torde åtminstone som huvudregel gälla att endast svensk domstol är behörig att pröva sådana tvister. Har en österrikisk domstol sålunda dömt i en tvist angående ogiltigförklaring av ett köp av fast egendom i Sverige och grundat sin behörighet på svarandens hemvist i Österrike, får domen till följd av första punkten i 9 § inte erkännas i Sverige (jfr NJA 1968 s. 78). I överensstämmelse med principerna för svensk domsrätt torde emellertid anspråk på exklusiv svensk kompetens inte böra upprätthållas beträffande alla tvister som rör fast egendom i Sverige. Har den österrikiska domstolen dömt i t.ex. ett mål angående obetald hyra för en lägenhet i Sverige, torde erkännande ej böra förvägras på grund av svensk exklusiv kompetens (jfr NJA 1979 s. 151).

Andra fall där exklusiv kompetens för svenska domstolar hävdas i svensk rätt är då på grund av en omtvistad rättighets egen natur fastställandet av dess existens eller ickeexistens måste anses förbehållet domstol i

Sverige. Detta gäller exempelvis i fråga om giltigheten av ett i Sverige meddelat patent eller rättmätigheten av en inskrivning i handelsregister eller annat jämförligt register. Sådana fall har också i förarbetena till den svensk-schweiziska konventionen (se SOU 1936:2 s. 36) och till den nordiska lagen (se prop. 1976/77:128 s. 62) ansetts grundlägga svensk exklusiv kompetens. I anslutning till vad som uttalades i de sammanhangen bör emellertid tilläggas att det inte får anses uteslutet att frågan om verkningarna av ett svenskt patent eller en i Sverige skedd inskrivningsåtgärd kan vara av betydelse för ett rättsförhållande som skall bedömas i Österrike. Man kan t.ex. tänka sig att frågan om skadestånd för intrång i ett svenskt patent kan komma under prövning vid österrikisk domstol. Hinder mot att erkänna en sådan dom bör inte anses föreligga till följd av förevarande bestämmelse om exklusiv kompetens. Det bör vidare anmärkas att frågan om en juridisk persons inre angelägenheter faller utanför lagens tillämpningsområde. Se 4 § 2.

Den lämnade redogörelsen för situationer där svensk exklusiv domsrätt kan föreligga är inte avsedd att vara uttömmande. Andra fall där skäl talar för en sådan kompetens kan inte uteslutas.

Av första punkten i 9 § följer som redan har framgått att hinder för erkännande av en österrikisk dom föreligger även när svensk rätt erkänner exklusiv kompetens för ett tredje lands domstolar. Ett exempel på fall då svensk lagstiftning erkänner sådan exklusiv kompetens erbjuder den nordiska lagens bestämmelser om exklusiv kompetens för domstolar i övriga nordiska länder i vissa frågor. Det får ankomma på rättstillämpningen att dra upp de närmare gränserna för exklusiv kompetens enligt förevarande punkt.

Tillräcklig anledning att i förevarande sammanhang införa en regel som undantar också sådana domar som har tillkommit i strid med prorogationsavtal eller skiljeavtal har inte ansetts föreligga (jfr prop. 1976/77:128 s. 62–63). För vissa sådana fall torde det dock inte kunna uteslutas att en tillämpning av ordre publicbestämmelsen i 6 § leder till att en österrikisk dom inte kan erkännas här (jfr NJA 1980 s. 29).

Andra punkten handlar om s.k. derogationsförbud. Den situation som avses är att den österrikiska domstolen grundat sin behörighet på att svaranden uttryckligen underkastat sig österrikisk jurisdiktion, prorogation, men att svensk lag med hänsyn till rättsförhållandets art inte tillåter att parterna avtalar bort, "derogera", svensk domstols behörighet. Givet är att ett sådant derogationsförbud föreligger enligt svensk rätt i de fall då denna gör anspråk på exklusiv kompetens för svenska domstolar. Således får svensk domsrätt inte derogeras i en tvist rörande äganderätt till fast egendom i Sverige. Detta följer redan av första punkten. I andra punkten avses sådana fall då svensk exklusiv domsrätt ej kan hävdas men det ändå inte är tillåtet för parterna att genom avtal upphäva svensk domsrätt. I

svensk rätt torde det sålunda inte vara tillåtet att för vissa avtalsförhållanden avtala bort svensk domsrätt när detta skulle missgynna en typiskt sett svagare part. Detta har aktualitet främst inom arbets- och konsumenträtten.

Ett exempel på ett uttryckligt förbud mot derogation ger lagen (1978:152) om svensk domstols behörighet i vissa mål på patenträttens område. I 3 § andra stycket i den lagen inskränks rätten att derogera svensk domsrätt i fråga om mål om arbetstagares uppfinningar. Ett annat exempel på begränsningar i derogationsrätten är 337 § andra stycket sjölagen (1891:35 s. 1) angående tvister om ansvarighet på grund av avtal om befordran av passagerare och resgoods. Av betydelse för frågan om svensk domsrätt är också 2 kap. 2 § tredje stycket lagen (1974:37) om rättegången i arbetstvister (arbetsgivare får sökas där arbetstagaren har sitt hemvist, jfr AD 1976 nr 101) och 11 § lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden (i konsumenttvist får näringsidkare sökas där konsumenten har sitt hemvist, om värdet av tvisteföremålet uppenbarligen inte överstiger halva basbeloppet).

Gemensamt för angivna bestämmelser är att de syftar till att säkerställa den svagare partens rätt att processa "på hemmaplan" och att de för det ändamålet begränsar möjligheten att träffa prorogationsavtal innan tvisten har uppkommit. De hänför sig emellertid praktiskt sett mera till frågan om gränserna för svensk domsrätt än frågan om erkännande av utländska domar. Endast den sistnämnda frågan regleras i förevarande lag. De är emellertid ett uttryck för att särskilda hänsyn gör sig gällande på nämnda rättsområden, vilket kan ha betydelse även i erkännandefrågan.

10 § reglerar frågan om en svensk domstol, där erkännande av en dom begärs, vid sin prövning av frågan huruvida den österrikiska domstolen varit behörig enligt bestämmelserna i denna lag skall vara bunden av den sistnämnda domstolens konstateranden av de faktiska omständigheter på vilka den har grundat sin behörighet. Enligt 10 §, som grundas på art. 8 i konventionen, föreligger en sådan bundenhet. Det har ansetts angeläget att i förhållandet mellan de båda länderna avstå från den omgång som det skulle leda till om t.ex. en svensk domstol skulle behöva kontrollera de fakta som legat till grund för den österrikiska domstolens behörighet. Den rättsliga bedömningen av dessa fakta är däremot inte undandragen den svenska domstolens prövning.

11 §

Paragrafen handlar om s.k. litispendens och innebär att en rättegång i Österrike utgör hinder för en svensk domstol att pröva en talan som avser en sak som redan är föremål för rättegång i Österrike och som rör samma parter. Paragrafen motsvarar art. 9 i konventionen.

Trots att konventionen inte i princip reglerar frågor om direkt behörighet, dvs. frågor om skyldighet för domstol att ta upp eller avvisa en väckt

talán, har det ansetts att konventionen bör innehålla en bestämmelse om litispendensverkan. Syftet med denna är att motverka att talan angående samma sak mellan samma parter förs samtidigt i de bägge länderna och att förhindra att det i dessa meddelas inbördes motstridiga domar som i och för sig uppfyller förutsättningarna för giltighet.

En förutsättning för att den österrikiska processen skall ha verkan som rättegångshinder är att den kan leda till en dom som enligt denna lag skall erkännas här. Bestämmelsen i 11 § föreskriver att den talan som väcks här skall avvisas. Någon möjlighet till att förklara målet vilande finns inte.

Bestämmelsen om litispendens är obligatorisk. Den skall beaktas ex officio av domstolen. Någon uttrycklig bestämmelse om det har inte ansetts behövlig (jfr 34 kap. 1 § andra stycket RB).

Av 18 § i lagen framgår att en österrikisk rättegång inte utgör hinder mot att utverka säkerhetsåtgärd här.

12–16 §§

Bestämmelserna i dessa paragrafer handlar om verkställighet i Sverige av österrikiska domar och motsvarar art. 10–11 i konventionen. Huvudregeln återfinns i 12 §. Där sägs att en österrikisk dom som skall erkännas i Sverige och som får verkställas i Österrike skall på ansökan verkställas här. För verkställbarhet fordras alltså först och främst att de i lagen angivna förutsättningarna för domars erkännande föreligger. Detta innebär att den österrikiska domen skall ha vunnit laga kraft, att någon omständighet av sådant slag som avses i 6 § inte föreligger och att den österrikiska domstolen varit behörig enligt 7–10 §§.

Som nämnts skall den österrikiska domen vara verkställbar i Österrike. Enligt österrikisk rätt skall verkställighet beviljas av en domstol, i regel en "Bezirksgericht" i egenskap av "Exekutionsgericht". Kravet att den österrikiska domen skall vara verkställbar i Österrike skall emellertid inte förstås så att ett beslut av den österrikiska verkställighetsdomstolen om s.a.s intern verkställighet måste föreligga (jfr prop. 1965:139 s. 23–24).

Enligt 13 § skall ansökan om verkställighet göras hos Svea hovrätt. Detta stämmer överens med vad som redan gäller enligt flera andra författningar, t.ex. den schweiziska lagen och lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet.

I 14 § anges vilka handlingar som sökanden skall foga vid sin ansökan till Svea hovrätt. Under alla förhållanden skall förutom domen – i original eller i en av behörig österrikisk myndighet bestyrkt avskrift – inges bevis om att domen har vunnit laga kraft och att den får verkställas i Österrike.

Konventionen anger inte några ytterligare handlingar som skall inges av sökanden. Emellertid synes det lämpligt att ge hovrätten möjlighet att förelägga sökanden att inkomma med ytterligare handlingar om det behövs för prövningen av ansökningen. Eftersom verkställigheten i princip skall ske efter svensk lag har det inte ansetts föreligga något hinder mot att en

bestämmelse med angiven innebörd tas in i lagen (14 § andra stycket). En tillämpning av bestämmelsen kan t.ex. bli aktuell i det fall den österrikiska domen är en tredskodom. I det fallet kan det behövas en handling som utvisar att stämningen rätteligen har delgivits svaranden. Löpande skuldebrev och andra presentationspapper torde också böra ges in i samband med ansökningen om verkställighet för att visa att saklegitimation föreligger (jfr 2 kap. 2 § utsökningsbalken).

Enligt tredje stycket i 14 § skall handlingarna vara avfattade på svenska eller vara åtföljda av en översättning till svenska. Översättning skall vara bestyrkt av en person som är behörig i antingen Österrike eller Sverige att bestyrka översättning. I Österrike tillkommer en sådan behörighet edsvuren domstolsöversättare (gerichtlich beeideter Übersetzer). I Sverige har auktoriserade translatorer en sådan behörighet.

Kravet på översättning är i konventionen (art. 11:2) undantagslöst. Det har emellertid inte ansetts vara anledning att för svensk del upprätthålla ett absolut översättningskrav. I likhet med vad som gäller enligt viss annan lagstiftning om verkställighet av utländska domar, se t.ex. 9 § andra stycket 5 lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet, får hovrätten medge undantag från översättningskravet. Denna möjlighet kan utnyttjas t.ex. för sådana fall där det är uppenbart obehövligt att alla handlingar i sin helhet finns översatta.

I enlighet med konventionen (art. 11:3), som på denna punkt överensstämmer med allmänna svenska principer, uppställs inget krav på legalisering eller liknande formalitet av ingivna handlingar utan hovrätten får göra en bedömning i vad mån dessa är riktiga.

Det får utan särskild föreskrift anses klart att hovrätten får bereda sökanden tillfälle att avhjälpa brist eller ofullständighet i ansökningshandlingarna.

Det ankommer på sökanden att med åberopande av hovrättens beslut om bifall till ansökningen begära verkställighet hos kronofogdemyndigheten. Härvid gäller bestämmelserna i utsökningsbalken.

Enligt 15 §, som saknar motsvarighet i konventionen, får ansökan om verkställighet inte bifallas utan att motparten beretts tillfälle att yttra sig över den. Något krav på att delgivning av motparten sker enligt de för stämning i tvistemål gällande reglerna uppställs inte.

I 16 § slås det fast att bifall till ansökningen innebär att domen får verkställas på samma sätt som svensk domstols lagakraftvägande dom, såvida inte högsta domstolen efter besvär över hovrättens beslut förordnar annat. Vidare anges för tydlighets skull i paragrafen att eventuella föreskrifter om tvångsmedel i den österrikiska domen inte skall tillämpas. Bestämmelserna kräver inte några kommentarer.

17 §

I denna paragraf, som motsvarar art. 12 i konventionen, behandlas förlikningar. Det är endast fråga om förlikningar inför domstol. Förlikningen behöver däremot inte ha stadfästs av domstol. Bestämmelserna innebär att en förlikning som har träffats inför en österrikisk domstol skall verkställas i Sverige på vissa villkor.

Under överläggningarna diskuterades om inte konventionen även borde medge att förlikningar tillerkändes rättskraft, dvs. erkändes i det andra landet. Från svensk sida ansågs dock flera skäl tala mot en sådan ordning. I förhållandet mellan de nordiska länderna kan endast verkställighet komma i fråga och man ansåg på svensk sida att det i förhållandet till Österrike inte fanns anledning att gå längre. Det förhållandet att en svensk dom avseende stadfästelse av förlikning inte har samma rättskraftsverkan som en vanlig dom (se NJA 1975 s. 507) talar också för att verkan av förlikning enligt konventionen begränsas till verkställigheten.

Enligt 17 § måste den österrikiska förlikningen avse en sådan privaträttslig fråga som omfattas av lagen. Förlikningar i t.ex. underhållsfrågor kan sålunda inte verkställas enligt denna lag.

För verkställighet av i lagrummet avsedda förlikningar krävs att förlikningen får verkställas i Österrike och att sådana omständigheter som enligt 6 § p. 1–3 hindrar erkännande av domar inte föreligger. Verkställighet kan således vägras i Sverige på den grund att detta skulle strida mot svensk ordre public eller att en dom i samma sak och mellan samma parter redan har meddelats i Sverige eller ett tredje land. Något krav på att den österrikiska domstolen varit behörig enligt 7 § att döma i den sak vari förlikningen träffats uppställs däremot inte. Det torde dock få anses följa av ordre publicbestämmelsen att en förlikning inför en "obehörig" österrikisk domstol i vissa fall, t.ex. i en sådan sak som omfattas av de svenska domstolarnas exklusiva kompetens, vägras verkställighet i Sverige.

Det kan tilläggas att österrikiska öffentliche Urkunden (actes authentiques) inte kan verkställas i Sverige.

18 §

Som framgår av 5 § kan en österrikisk dom inte verkställas här förrän den vunnit laga kraft. Med hänsyn härtill har det ansetts motiverat att ge en vinnande part möjlighet att före domens lagakraftvinnande få sitt anspråk säkerställt i Sverige genom kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd. Det har också ansetts befogat att införa möjlighet till säkerhetsåtgärd redan dessförinnan, dvs. under rättegången i Österrike. Här om innehåller förevarande paragraf bestämmelser.

Av första stycket första meningen framgår att säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. RB får beviljas för det ifrågavarande anspråket utan hinder av att rättegång pågår i Österrike i saken eller en sådan rättegång avgjorts genom en dom som inte vunnit laga kraft.

Frågan om vilken domstol som är behörig att förordna om säkerhetsåtgärd regleras av de allmänna forumbestämmelserna i 10 kap. RB (se 15 kap. 5 § RB).

Enligt 15 kap. 7 § RB skall sedan en säkerhetsåtgärd beviljats talan i saken väckas inom en månad från beslutet. Iakttas inte detta, skall säkerhetsåtgärden omedelbart återgå. Enligt förevarande paragraf, första stycket andra meningen, jämföras med talans väckande vid svensk domstol anhängiggörande av rättegång vid österrikisk domstol, om denna rättegång kan leda till en dom som kan verkställas här. Utverkas en säkerhetsåtgärd här i Sverige, skall den alltså bestå om talan väcks vid österrikisk domstol inom en månadsfrist, under förutsättning att den österrikiska rättegången kan leda till en här i Sverige verkställbar dom. Det är den svenska domstolens sak att pröva huruvida denna förutsättning föreligger.

Sedan den österrikiska domen vunnit laga kraft kan det ta viss tid innan den vinnande parten hinner utverka ett beslut om verkställighet hos Svea hovrätt. Med hänsyn till den risk den vinnande parten sålunda löper har i andra stycket föreskrivits att beslutet om säkerhetsåtgärd skall förfalla en månad efter det att domen vunnit laga kraft, om inte verkställighet av domen dessförinnan sökts här. Har ansökningen gjorts inom en månadsfrist, skall säkerhetsåtgärden bestå till dess ansökningen prövas, om inte hovrätten förordnar annat.

Till slut har för det fall att behovet av säkerhetsåtgärd uppkommer först sedan ansökningen om verkställighet har gjorts lagts i hovrättens hand att på yrkande förordna om sådan åtgärd, att gälla i avvaktan på prövning av ansökningen.

För att hovrätten skall låta en säkerhetsåtgärd bestå eller bevilja en sådan enligt förevarande paragraf krävs inte att alla erforderliga handlingar fogats vid ansökningen om verkställighet.

8 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslaget till lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område.

9 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1983-03-21

Närvarande: f.d. regeringsrådet Paulsson, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 17 februari 1983 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för justitiedepartementet Rainer beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område.

Förslaget har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Magnus Åkerdahl.

Förslaget föranleder följande yttrande av lagrådet:

6 §

Bestämmelsen i punkt 5 torde bli mera lättläst om den formuleras så: "5. om domen och denne inte har delgivits stämningen enligt österrikisk lag eller, även om så skett, inte har i saken."

7 §

I punkt 5 talas om att den skadegörande handlingen begåtts i Österrike medan den som "vållade" skadan befann sig där. Enligt motiven skulle formuleringen inte utesluta skadeståndsanspråk grundade på regler om strikt skadeståndsansvar. Detta stämmer emellertid mindre väl med den terminologi som är vedertagen i bl.a. skadeståndslagen (1972:207). Med hänsyn härtill torde lämpligen ordet "vållade" böra utbytas mot "orsakade".

Enligt punkt 6 i samma paragraf fordras att svaranden uttryckligen har underkastat sig "den österrikiska domstolens" behörighet, något som stämmer med konventionstexten. Enligt motiven skulle det vara tillräckligt att svaranden godtagit österrikiska domstolar i allmänhet. Om en sådan mera generös utformning av den svenska regeln är avsedd, bör i lagtexten orden "den österrikiska domstolens" lämpligen utbytas mot "österrikisk domstols".

18 §

Tankegångarna i första stycket torde komma fram bättre om styckets båda meningar byter plats och formuleras på följande sätt: "Har säker-

hetsåtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken beviljats, skall vid tillämpning av 7 § i samma kapitel med talans väckande vid svensk domstol jämföras talans väckande vid österrikisk domstol, om den österrikiska rättegången kan leda till en dom som enligt denna lag kan verkställas här. Det förhållandet att sådan rättegång redan pågår eller att saken har avgjorts genom dom, som ännu inte har vunnit laga kraft, hindrar inte att säkerhetsåtgärd beviljas.”

Härjämte må följande anföras. Enligt artikel 3 punkt 2 i konventionen behöver ett i Sverige meddelat bevis om betalningsföreläggande, som är verkställbart i Sverige, ”inte ha vunnit laga kraft” för att erkännas i Österrike. Att märka är att enligt 35 § lagsökningslagen ansökan om återvinning i mål om betalningsföreläggande skall göras inom en månad från det utmätning ägde rum, varvid med utmätning i Sverige jämföras motsvarande åtgärd i övriga nordiska länder. Det kan ifrågasättas, om inte genom ett tillägg i nämnda paragraf också motsvarande åtgärd i Österrike bör jämföras med svensk utmätning. Konsekvensen blir annars att vid sådan verkställighet någon återvinningstid över huvud taget inte kommer att löpa i Sverige, vilket kan tänkas leda till olika processuella komplikationer.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-03-24

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Rainer, Boström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström

Föredragande: statsrådet Rainer

Proposition om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

1 Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Lagrådet har i förtydligande syfte förordat vissa ändringar i 6, 7 och 18 §§ i det remitterade förslaget. Jag godtar vad lagrådet har föreslagit.

En del redaktionella jämkningar bör vidare göras i det remitterade förslaget.

Som lagrådet har varit inne på bör 35 § lagsökningslagen (1946: 808) ändras så att vid tillämpning av första stycket i den paragrafen med utmätning i Sverige jämföras en motsvarande åtgärd i Österrike.

2 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
dels att godkänna konventionen mellan Sverige och Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar,
dels att med vidtagna ändringar anta det av lagrådet granskade förslaget till lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område,

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 17 februari 1983.

dels att anta ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808).

3 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Konvention

mellan Konungariket Sverige och Republiken Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar.

Konungariket Sverige och Republiken Österrike,
som i förbindelserna mellan de båda staterna önskar säkerställa erkännande och verkställighet av civildomar,

har kommit överens om följande.

Artikel 1

1. Denna konvention är tillämplig på domar som har meddelats i de fördragsslutande staterna i ett ämne av privaträttslig beskaffenhet.

2. Med "dom" förstås i denna konvention en domstols dom eller beslut, som innebär ett slutligt avgörande av saken. Detta gäller även när avgörandet har meddelats i ett straffrättsligt förfarande.

3. Konventionen är dock inte tillämplig

a. på domar angående personrättsliga, familjerättsliga och arvsrättsliga frågor,

b. på domar angående bildande eller upplösning av en juridisk person, dess stadgar eller behörigheten för dess organ,

c. på domar i ett konkurs- eller ackordsförfarande eller i ett förfarande om betalningsinställelse och i anslutning till sådana förfaranden meddelade domar som rör giltigheten av en gäldenärs rättshandlingar,

d. på domar angående ansvar för atomskador.

Artikel 2

Med dom likställs beslut som en domstol meddelat i mål angående en sådan privaträttslig fråga som omfattas av denna konven-

Abkommen

zwischen dem Königreich Schweden und der Republik Österreich über die Anerkennung und die Vollstreckung von Entscheidungen in Zivilsachen.

Das Königreich Schweden und die Republik Österreich,
von dem Wunsch geleitet, in den Beziehungen zwischen den beiden Staaten die Anerkennung und die Vollstreckung von Entscheidungen in Zivilsachen zu sichern,
sind wie folgt übereingekommen:

Artikel 1

(1) Dieses Abkommen ist auf die in den Vertragsstaaten auf dem Gebiet des Zivilrechts gefällten Entscheidungen anzuwenden.

(2) Unter „Entscheidung“ sind in diesem Abkommen jedes Urteil und jeder Beschluß eines Gerichts zu verstehen, die den Streitgegenstand endgültig entscheiden, auch wenn die Entscheidung in einem strafgerichtlichen Verfahren ergangen ist.

(3) Das Abkommen ist jedoch nicht anzuwenden

(a) auf Entscheidungen auf dem Gebiet des Personenstands, des Familienrechts oder des Erbrechts,

(b) auf Entscheidungen über die Bildung oder die Auflösung einer juristischen Person, über ihre Satzungen oder über die Befugnisse ihrer Organe,

(c) auf Entscheidungen in einem Konkursverfahren, einem Ausgleichsverfahren oder in einem Verfahren des Zahlungsaufschubes sowie auf im Zusammenhang mit solchen Verfahren ergangene Entscheidungen über die Wirksamkeit von Rechtshandlungen eines Schuldners,

(d) auf Entscheidungen über die Haftung für nukleare Schäden.

Artikel 2

Ein Beschluß eines Gerichts in einer Zivilrechtssache, auf die dieses Abkommen anwendbar ist und der den Ersatz der Prozeß-

tion och som rör ersättning för motparts rättegångskostnader eller ersättning till vittne eller sakkunnig.

Artikel 3

1. En dom som har meddelats i den ena fördragsslutande staten skall erkännas i den andra fördragsslutande staten, om den domstol som har meddelat domen var behörig enligt bestämmelserna i artikel 5 eller 6 och domen har vunnit laga kraft enligt lagen i domsstaten.

2. Ett i Sverige meddelat bevis i mål om betalningsföreläggande, som är verkställbart i Sverige, behöver dock inte ha vunnit laga kraft.

Artikel 4

Erkännande av en dom som har meddelats i den ena fördragsslutande staten kan vägras i följande fall:

a. om ett erkännande är oförenligt med grunderna för rättsordningen i den andra fördragsslutande staten,

b. om en dom i samma sak och mellan samma parter har meddelats i den andra fördragsslutande staten,

c. om en dom i samma sak och mellan samma parter har meddelats i en tredje stat och domen på grund av en internationell överenskommelse skall erkännas i den andra fördragsslutande staten,

d. om en rättegång om samma sak och mellan samma parter är anhängig inför en domstol i den andra fördragsslutande staten och talan i den rättegången har väckts först,

e. om domen har givits mot en svarande som inte har ingått i svaromål och denne aningen inte har delgivits stämningen enligt lagen i domsstaten eller inte har fått kännedom om rättegången i tillräckligt god tid för att kunna svara i saken.

kosten an die Gegenpartei oder das Entgelt eines Zeugen oder eines Sachverständigen betrifft, ist einer Entscheidung gleichgestellt.

Artikel 3

(1) Die von einem Gericht eines Vertragsstaates gefällte Entscheidung wird in dem anderen Vertragsstaat anerkannt, wenn das Gericht, das die Entscheidung gefällt hat, gemäß den Bestimmungen des Artikels 5 oder des Artikels 6 zuständig war und die Entscheidung nach dem Recht des Entscheidungsstaates rechtskräftig ist.

(2) Ein in Schweden ergangener Beweis eines Zahlungsbefehls (*bevis i mål om betalningsföreläggande*), der in Schweden vollstreckbar ist, braucht jedoch nicht rechtskräftig zu sein.

Artikel 4

Die Anerkennung einer in einem Vertragsstaat gefällten Entscheidung kann versagt werden:

(a) wenn sie der öffentlichen Ordnung des anderen Vertragsstaates widerspricht,

(b) wenn eine Entscheidung über denselben Gegenstand zwischen denselben Parteien in dem anderen Vertragsstaat ergangen ist,

(c) wenn eine Entscheidung über denselben Gegenstand zwischen denselben Parteien in einem dritten Staat ergangen ist und diese Entscheidung in dem anderen Vertragsstaat auf Grund einer zwischenstaatlichen Übereinkunft anzuerkennen ist,

(d) wenn ein Verfahren wegen desselben Gegenstandes zwischen denselben Parteien vor einem Gericht des anderen Vertragsstaates anhängig ist und dieses Gericht zuerst angerufen wurde,

(e) wenn die Entscheidung gegen einen Beklagten ergangen ist, der sich auf das Verfahren nicht eingelassen hat, und das der Einleitung des Verfahrens dienende Schriftstück dem Beklagten nicht gemäß dem Gesetz des Entscheidungsstaates zugestellt worden ist oder der Beklagte vom Verfahren nicht zeitgerecht Kenntnis erhalten hat, um sich zu verteidigen.

Artikel 5

Domstol i den stat i vilken domen har meddelats skall anses behörig enligt denna konvention i följande fall:

a. om svaranden vid tiden för talans väckande hade sitt hemvist eller stadigvarande vistades i domsstaten eller, om svaranden var en juridisk person eller ett sådant österrikiskt handelsbolag som inte är en juridisk person (*Handelsgesellschaft ohne Rechtspersönlichkeit*), hade sitt säte i domsstaten,

b. om svaranden i domsstaten vid tiden för talans väckande hade ett handels- eller industriföretag eller en filial, som inte endast utgjorde en agentur, och tvisten hänförde sig till företagets eller filialens verksamhet,

c. om talan avsåg en fastighet belägen i domsstaten eller en sakrätt till en sådan fastighet,

d. om talan avsåg skyldighet utanför kontraktsförhållanden att ersätta skada på person eller egendom och den skadegörande handlingen hade begåtts i domsstaten medan den som vållade skadan befann sig där,

e. om svaranden uttryckligen underkastat sig domstolens behörighet.

Artikel 6

En dom som meddelats med anledning av genkärsmål anses vid tillämpningen av denna konvention meddelad av behörig domstol, om domstolen var behörig enligt artikel 5 att pröva huvudkärålet.

Artikel 7

En dom behöver inte anses meddelad av behörig domstol, om

a. enligt den andra fördragsslutande statens rätt dess eller ett tredje lands domstolar med hänsyn till sakens beskaffenhet är utslutande behöriga, eller

b. det är fråga om behörighet enligt artikel 5 e och denna behörighet enligt den andra fördragsslutande statens rätt med hänsyn till sakens beskaffenhet inte får grundas på parts medgivande.

Artikel 5

Die Zuständigkeit der Gerichte des Entscheidungsstaates wird im Sinne dieses Abkommens anerkannt:

(a) wenn zur Zeit der Einleitung des Verfahrens der Beklagte in dem Entscheidungsstaat seinen Wohnsitz oder seinen gewöhnlichen Aufenthalt hatte oder, wenn es sich um eine juristische Person oder um eine österreichische Handelsgesellschaft ohne Rechtspersönlichkeit handelt, diese dort ihren Sitz hatte,

(b) wenn zur Zeit der Einleitung des Verfahrens der Beklagte in dem Entscheidungsstaat eine Handels- oder Industrieunternehmung oder eine Zweigniederlassung hatte, die über eine Handelsvertretung hinausging, und sich das Verfahren auf deren Betrieb bezog,

(c) wenn der Gegenstand des Verfahrens eine im Entscheidungsstaat gelegene Liegenschaft oder ein dingliches Recht an einer solchen Liegenschaft war,

(d) wenn das Verfahren einen Anspruch auf Ersatz für Personen- oder Sachschäden aus einer außervertraglichen Haftung zum Gegenstand hatte und die schädigende Handlung im Entscheidungsstaat begangen wurde, während sich der Schädiger dort befand,

(e) wenn sich der Beklagte der Zuständigkeit des Gerichtes ausdrücklich unterworfen hat.

Artikel 6

Die Zuständigkeit eines Gerichtes, das eine Entscheidung über eine Widerklage gefällt hat, wird im Sinne dieses Abkommens anerkannt, wenn das Gericht gemäß Artikel 5 zur Entscheidung über die Hauptklage zuständig war.

Artikel 7

Die Zuständigkeit eines Gerichtes des Entscheidungsstaates braucht nicht anerkannt zu werden, wenn

(a) nach dem Recht des anderen Vertragsstaates auf Grund des Streitgegenstandes dessen Gerichte oder die eines dritten Staates ausschließlich zuständig sind oder

(b) es sich um eine Zuständigkeit nach Artikel 5 lit. e handelt, aber nach dem Recht des anderen Vertragsstaates auf Grund des Streitgegenstandes eine Zuständigkeit durch Unterwerfung nicht begründet werden kann.

Artikel 8

En domstol i den ena fördragsslutande staten hos vilken fråga uppkommer om erkännande av en dom som meddelats av en domstol i den andra fördragsslutande staten är vid sin prövning av frågan om domstolen haft behörighet enligt konventionen bunden av denna domstols konstateranden av de faktiska förhållanden på vilka den grundat sin behörighet.

Artikel 9

Väcks vid domstol i den ena fördragsslutande staten talan angående en sak, som redan är föremål för rättegång mellan samma parter vid domstol i den andra fördragsslutande staten, och kan den första rättegången leda till dom som enligt denna konvention skall erkännas i den förstnämnda fördragsslutande staten, skall den domstol vid vilken talan sist väckts avvisa denna.

Artikel 10

1. Varje dom som har meddelats av en domstol i den ena fördragsslutande staten och som är verkställbar i den staten skall på ansökan verkställas i den andra fördragsslutande staten, om förutsättningar för dess erkännande föreligger.

2. Verkställighet beviljas i Österrike av den domstol som är behörig att ombesörja verkställigheten.

3. Ansökan om verkställighet i Sverige görs hos Svea hovrätt. Medger hovrätten verkställighet, skall den österrikiska domen på ansökan verkställas av behörig förvaltningsmyndighet (kronofogdemyndigheten).

Artikel 11

1. Part som begär verkställighet skall förelägga domen i original eller i en av behörig myndighet bestyrkt avskrift, bevis om att domen är verkställbar i den fördragsslutande stat i vilken den har meddelats samt – utom när det gäller ett svenskt bevis i mål om betalningsföreläggande – bevis om att domen har vunnit laga kraft.

Artikel 8

Das Gericht eines Vertragsstaates, vor dem die Anerkennung einer Entscheidung eines Gerichtes des anderen Vertragsstaates geltend gemacht wird, ist bei der Prüfung der Frage der Zuständigkeit dieses Gerichtes nach diesem Abkommen an Feststellungen von Tatsachen gebunden auf welche dieses Gericht seine Zuständigkeit gegründet hat.

Artikel 9

Wenn vor einem Gericht eines Vertragsstaates ein Verfahren über eine Sache eingeleitet wird, die bereits Gegenstand eines Verfahrens zwischen denselben Parteien vor einem Gericht des anderen Vertragsstaates ist, und wenn in diesem Verfahren eine Entscheidung ergehen kann, die nach diesem Abkommen in dem erstgenannten Vertragsstaat anerkannt werden muß, hat das zuletzt angerufene Gericht die Klage zurückzuweisen.

Artikel 10

(1) Jede von einem Gericht des einen Vertragsstaates gefällte Entscheidung, die in diesem Staat vollstreckbar ist, ist in dem anderen Vertragsstaat auf Antrag zu vollstrecken, wenn die Voraussetzungen für ihre Anerkennung erfüllt sind.

(2) In Österreich ist die Vollstreckung durch das zuständige Gericht zu bewilligen, das den Vollzug veranlaßt.

(3) Ein Antrag auf Vollstreckung in Schweden ist beim Svea Oberlandesgericht (*Svea hovrätt*) zu stellen. Nach Genehmigung durch das Oberlandesgericht ist die österreichische Entscheidung auf weiteren Antrag durch die zuständige Verwaltungsbehörde (*kronofogdemyndigheten*) zu vollstrecken.

Artikel 11

(1) Die Partei, welche die Vollstreckung beantragt, hat die Entscheidung im Original oder in einer von der zuständigen Behörde ausgefertigten Abschrift, den Nachweis der Vollstreckbarkeit in dem Vertragsstaat, in dem sie ergangen ist, sowie – ausgenommen bei einem schwedischen Beweis eines Zahlungsbefehls (*bevis i mål om betalningsföreläggande*) – den Nachweis der Rechtskraft vorzulegen.

2. De handlingar som skall förebringas i Österrike skall vara avfattade på tyska eller åtföljas av en översättning till detta språk. De handlingar som skall förebringas i Sverige skall vara avfattade på svenska eller åtföljas av en översättning till detta språk. Riktigheten av en översättning måste vara bestyrkt av en person som är behörig härtill i en av de båda staterna.

3. De handlingar som skall förebringas enligt denna konvention är inte underkastade krav på legalisering eller liknande formkrav.

Artikel 12

1. En förlikning, som har träffats inför en domstol i den ena fördragsslutande staten i ett mål om en sådan privaträttslig fråga som omfattas av denna konvention, skall på ansökan verkställas i den andra fördragsslutande staten, om

a. förlikningen får verkställas i den stat där den har träffats, och

b. det inte föreligger någon grund för avslag enligt artikel 4 a, b eller c.

2. För verkställigheten av en förlikning gäller bestämmelserna i artiklarna 10 och 11 i tillämpliga delar.

Artikel 13

1. Denna konvention påverkar inte

a. de bestämmelser i andra för båda de fördragsslutande staterna bindande internationella överenskommelser som reglerar erkännande eller verkställighet av domar eller förlikningar,

b. de bestämmelser i den ena fördragsslutande statens interna rätt, enligt vilka erkännande eller verkställighet av domar eller förlikningar från den andra fördragsslutande staten kan ske i större utsträckning än enligt denna konvention.

2. Denna konvention är tillämplig endast på de domar som meddelats och de förlikningar som träffats efter dagen för konventionens ikraftträdande.

Artikel 14

Denna konvention skall ratificeras. Ratifikationshandlingarna skall utväxlas i Wien. Konventionen träder i kraft första dagen i den tredje månaden som följer efter den månad under vilken ratifikationshandlingarna utväxlats.

(2) Die in Österreich vorzulegenden Urkunden müssen in deutscher Sprache abgefaßt oder mit einer Übersetzung in diese Sprache versehen sein. Die in Schweden vorzulegenden Urkunden müssen in schwedischer Sprache abgefaßt oder mit einer Übersetzung in diese Sprache versehen sein. Die Richtigkeit der Übersetzung muß von einer hiezu in einem der beiden Staaten befugten Person bestätigt sein.

(3) Die gemäß diesem Abkommen vorzulegenden Urkunden sind von Beglaubigungen und gleichartigen Förmlichkeiten befreit.

Artikel 12

(1) Ein vor einem Gericht eines der Vertragsstaaten geschlossener Vergleich in einer Zivilrechtssache, auf welche dieses Abkommen anwendbar ist; wird auf Antrag in dem anderen Vertragsstaat vollstreckt, wenn

(a) der Vergleich in dem Staat, wo er geschlossen wurde, vollstreckbar ist, und

(b) nicht einer der Versagungsgründe des Artikels 4 lit. a, b oder c vorliegt.

(2) Auf die Vollstreckung von Vergleichen sind die Artikel 10 und 11 sinngemäß anzuwenden.

Artikel 13

(1) Dieses Abkommen berührt nicht

(a) die Bestimmungen anderer zwischenstaatlicher Übereinkünfte, die die beiden Vertragsstaaten gegenseitig verpflichten und die die Anerkennung oder Vollstreckung von Entscheidungen oder Vergleichen regeln,

(b) die Bestimmungen des inneren Rechtes eines der beiden Vertragsstaaten, nach denen die Anerkennung oder Vollstreckung von Entscheidungen oder Vergleichen des anderen Vertragsstaates in weiterem Ausmaß als in diesem Abkommen vorgesehen ist.

(2) Dieses Abkommen ist nur auf die nach dem Tag seines Inkrafttretens gefällten Entscheidungen und auf die nach diesem Tag geschlossenen Vergleiche anzuwenden.

Artikel 14

Dieses Abkommen ist zu ratifizieren. Die Ratifikationsurkunden sind in Wien auszutauschen. Das Abkommen tritt am ersten Tag des dritten Monats, der auf den Monat folgt, in dem die Ratifikationsurkunden ausgetauscht werden, in Kraft.

Artikel 15

Varje fördragsslutande stat kan säga upp denna konvention genom ett till den andra fördragsslutande staten riktat skriftligt meddelande. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter dagen för meddelandet.

Till bekräftelse härav har de befullmäktigade ombuden undertecknat denna konvention.

Som skedde i Stockholm den 16 september 1982 i två exemplar, ett på svenska och ett på tyska, vilka båda texter har samma giltighet.

För Konungariket Sverige
Carl Axel Petri

För Republiken Österrike
F. Stolberg

Artikel 15

Jeder Vertragsstaat kann dieses Abkommen durch eine an den anderen Vertragsstaat gerichtete schriftliche Notifikation kündigen. Die Kündigung wird sechs Monate nach dem Datum dieser Notifikation wirksam werden.

Zu Urkund dessen haben die beiderseitigen Bevollmächtigten dieses Abkommen unterschrieben.

Geschehen zu Stockholm am 16. September 1982 in zwei Urschriften in schwedischer und deutscher Sprache, wobei beide Texte gleichermaßen authentisch sind.

Für das Königreich Schweden
Carl Axel Petri

Für die Republik Österreich
F. Stolberg

Förslag till

Lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområdet

1 § Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas även på domar i sådana ämnen som har meddelats i ett straffrättsligt förfarande.

2 § Med dom förstås i denna lag en domstols dom eller beslut, som innebär ett slutligt avgörande av saken.

3 § Med dom jämställs beslut som en domstol meddelat i mål angående en privaträttslig fråga och som rör ersättning för motparts rättegångskostnad eller ersättning till vittne eller sakkunnig.

4 § Lagen tillämpas inte

1. på domar angående personrättsliga, familjerättsliga eller arvsrättsliga frågor,

2. på domar angående bildande eller upplösning av en juridisk person, dess stadgar eller behörigheten för dess organ,

3. på domar som meddelats i konkurs- eller ackordsförfaranden eller i förfaranden om betalningsinställelse eller domar som meddelats i anslutning till sådana förfaranden och som rör giltigheten av en gäldenärs rättshandlingar,

4. på domar angående ansvar för atomskador.

Erkännande

5 § En dom som har meddelats i Österrike skall, om annat inte följer av 6 §, erkännas i Sverige, om domstolen varit behörig enligt 7 § och om domen har vunnit laga kraft enligt österrikisk lag.

6 § En österrikisk dom erkänns inte

1. om ett erkännande är oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen,

2. om en dom i samma sak och mellan samma parter har meddelats i Sverige,

3. om en dom i samma sak och mellan samma parter har meddelats i en annan främmande stat och domen på grund av en internationell överenskommelse skall erkännas i Sverige,

4. om en rättegång om samma sak och mellan samma parter är anhängig i Sverige och talan i den rättegången har väckts först, eller

5. om domen har meddelats mot en svarande som inte har ingått i

svaromål och denne antingen inte har delgivits stämningen enligt österrikisk lag eller inte har fått kännedom om rättegången i tillräckligt god tid för att kunna svara i saken.

7 § Den österrikiska domstolen skall anses behörig

1. om svaranden hade sitt hemvist i Österrike vid tiden för talans väckande,

2. om svaranden är en juridisk person eller ett sådant österrikiskt handelsbolag som inte är en juridisk person (*Handelsgesellschaft ohne Rechtspersönlichkeit*) och hade sitt säte i Österrike vid tiden för talans väckande,

3. om svaranden hade ett handels- eller industriföretag eller en filial i Österrike vid tiden för talans väckande och företaget eller filialen inte endast utgjorde en agentur samt tvisten hänförde sig till företagets eller filialens verksamhet,

4. om talan avsåg fast egendom i Österrike eller en sakrätt till sådan fast egendom,

5. om talan avsåg skyldighet utanför avtalsförhållanden att ersätta skada på person eller egendom och den skadegörande handlingen hade begåtts i Österrike medan den som vållade skadan befann sig där, eller

6. om svaranden uttryckligen underkastat sig den österrikiska domstolens behörighet.

8 § En dom som har meddelats i Österrike med anledning av genkärsmål anses vid tillämpningen av denna lag meddelad av behörig domstol, om den österrikiska domstolen var behörig enligt 7 § att pröva huvudkärålet.

9 § Utan hinder av 7 och 8 §§ skall den österrikiska domstolen anses obehörig,

1. om enligt svensk rätt svenska eller ett tredje lands domstolar med hänsyn till sakens beskaffenhet är uteslutande behöriga att pröva saken eller

2. om svaranden visserligen uttryckligen har underkastat sig den österrikiska domstolens behörighet men domstols behörighet enligt svensk rätt med hänsyn till sakens beskaffenhet inte får grundas på en parts medgivande.

10 § En svensk domstol är vid prövningen av frågan om en österrikisk domstol har varit behörig enligt denna lag bunden av sistnämnda domstols konstateranden av de faktiska förhållanden på vilka den har grundat sin behörighet.

Avvisande av talan

11 § Väcks vid en svensk domstol talan angående en sak, som redan är föremål för rättegång mellan samma parter vid en österrikisk domstol, och kan rättegången vid den österrikiska domstolen leda till en dom som enligt denna lag skall erkännas här, skall domstolen avvisa talan.

Verkställighet

12 § En österrikisk dom, som skall erkännas i Sverige och som får verkställas i Österrike, skall på ansökan verkställas här.

13 § Ansökan om verkställighet görs hos Svea hovrätt.

14 § Vid ansökan om verkställighet skall fogas domen i original eller av behörig myndighet bestyrkt avskrift och bevis om att domen har vunnit laga kraft och får verkställas i Österrike.

Hovrätten får förelägga sökanden att inkomma med de ytterligare handlingar som behövs för hovrättens prövning av ansökningen.

De handlingar som skall fogas till ansökningen skall vara avfattade på svenska eller åtföljas av en översättning till svenska. Riktigheten av översättningen skall vara bestyrkt av en person som är behörig att i Sverige eller Österrike bestyrka en sådan översättning. Hovrätten får medge undantag från kravet på översättning.

15 § Ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig över ansökningen.

16 § Bifaller hovrätten ansökningen, verkställs domen på samma sätt som en svensk domstols lagakraftätagande dom, om inte högsta domstolen efter besvär över hovrättens beslut förordnar annat. Föreskrift om tvångsmedel i den österrikiska domen skall inte tillämpas.

Förlikningar

17 § En förlikning som har träffats inför en österrikisk domstol i en sådan privaträttslig fråga som omfattas av denna lag skall på ansökan verkställas här, om

1. förlikningen får verkställas i Österrike och
 2. det inte föreligger sådana omständigheter som avses i 6 § 1, 2 eller 3.
- För verkställigheten gäller 12-16 §§ i tillämpliga delar.

Säkerhetsåtgärder

18 § Pågår rättegång i Österrike eller har saken avgjorts genom en dom som ännu inte har vunnit laga kraft, kan säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken beviljas i Sverige. Har säkerhetsåtgärd beviljats, skall vid tillämpningen av 15 kap. 7 § rättegångsbalken med talans väckande vid svensk domstol jämföras talans väckande vid österrikisk domstol, om den österrikiska rättegången kan leda till en dom som enligt denna lag kan verkställas här.

Beslut om säkerhetsåtgärd förfaller en månad efter det att domen i den österrikiska rättegången har vunnit laga kraft, om inte verkställighet av domen har sökts här dessförinnan. Har ansökan om verkställighet gjorts inom denna tid, skall beslutet gälla till dess ansökningen prövas, om inte hovrätten förordnar annat. Föreligger inte något förordnande om säkerhetsåtgärd när ansökan görs, får hovrätten på yrkande besluta om sådan åtgärd i avvaktan på prövningen av ansökningen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Lagen tillämpas inte på domar som har meddelats och förlikningar som har träffats före den dagen.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
1 Förslag till lag om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område	2
2 Förslag till lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808)	5
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 17 februari 1983	6
1 Inledning	6
2 Gällande ordning m. m. i fråga om erkännande och verkställighet av utländska civildomar	6
3 Konventionen med Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar	8
4 Överväganden	12
5 Ikrafrådande	13
6 Upprättat lagförslag	13
7 Specialmotivering	14
8 Hemställan	28
9 Beslut	28
Utdrag av lagrådets protokoll den 21 mars 1983	29
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 1983 ...	31
1 Anmälan av lagrådsyttrande	31
2 Hemställan	31
3 Beslut	32

Bilagor

Bilaga 1	Konvention mellan Sverige och Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar	33
Bilaga 2	Det remitterade lagförslaget	39